

NÜKLEER SİLAHLARLA İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI (İDS)

Nükleer devrimden beri, bu silahların savaşın nedenleri ve savaştaki olaylar üzerindeki etkisi tartışılmaktadır. Günümüzde siyaset bilimciler, eğer rasyonel liderlerin elindeyse, nükleer silahların savaşı caydırabileceğine dair bir anlaşmaya varmışlardır. Eğer bu yaklaşım doğruysa, şu soru sorulabilir: Avrupa ve Birleşik Devletler’de nükleer silahlar olsaydı İkinci Dünya Savaşı’nın başlaması engellenebilir miydi? Hitler’in büyük hırsları ve Fransa ve İngiltere’nin yatıştırıcı politikaları yüzünden, nükleer silahlar savaşı önleyemeyebilirdi. Ancak, nükleer silahlarla savaşın sonuna doğru, Almanya’nın Hitler’in çılgınlığını kontrol etme yeteneğine bağlı olarak, durum ya ciddi biçimde kötüleşecek ya da taraflar arası bir denge oluşacaktı.

Nükleer silahların İDS’ye olabilecek etkilerini tahmin etmek için, bu silahların savaşın nedenleri üzerindeki etkilerini anlamalıyız. Nükleer silahların iyi mi yoksa kötü mü olduğu sorulduğunda, birçok kişi olumsuz yönde görüş bildirecektir. Bunun nedeni nükleer silahların büyük yıkıcı etkisidir. Ancak bu yıkıcı etki savaşın nedenlerinin önlenmesinde olumlu rol oynamaktadır. Bu rolün kaynağı, KMI, Karşılıklı Mahvolma İlişkisi, kavramıdır. Birçok rasyonel lider için, kendi devletlerinin tamamen yok edilebileceği bir savaşa girmek çok ciddi riskler taşır. Dolayısıyla rasyonel liderler tarafından yönetilen iki nükleer devletin çatışmasında, nükleer silahların varlığı bile liderleri dikkatli olmaya ve onları mantıklı bir diplomatik çözümü tercih etmeye iter. Nükleer savaştan bütün şartlar altında kaçınılır. Ne kadar mantığa aykırı gibi görünse de, nükleer silahların savaşı caydırıcı etkisi olabilir.

Ancak bu caydırıcı etki ancak rasyonel liderler tarafından yönetilen devletler için geçerlidir. Nükleer silahlar irrasyonel insanların eline geçtiğinde, davranışları tahmin edilemez hale gelerek aşırı derecede tehlikeli olurlar. İster kendi vatandaşlarının hayatına değer vermeyen acımasız bir lider olsun, ister intihar eylemleri yapan bir terörist organizasyon, bu aktörlerin mantık çerçevesinde caydırılmayacak olması fazlasıyla ciddi bir durum yaratmaktadır. Nükleer silahların yanlış ellere geçmesi ile ilgili korkumuzun altında yatan neden, irrasyonel insanların nükleer silah elde etmesi halinde, durdurulamayacak olmasıdır.

Nükleer silahların savaş üzerine olan etkileriyle ilgili böyle bir anlayışı benimsedikten sonra, şu farazi durumun sonuçları hakkında tahminler yapmaya başlayabiliriz: Nükleer silahların 1920ler’de Birinci Dünya Savaşı’ndan sonra icat edildiğini düşünelim. İkinci Dünya Savaşı’na giden olayların başladığı zamana kadar, yani 1933’e kadar, Almanya, İngiltere, Fransa, Sovyetler Birliği ve Amerika Birleşik Devletleri nükleer silahlarla karşılık vererek diğerlerini toplumlarına zarar verme yeteneğine sahipler. Toplum hedef alan ikinci vuruş kapasitesi, bir ülkenin nükleer saldırıdan kurtulduktan sonra, saldırının toplumunu hedef olarak ona kabul edilemez derecede zarar verme kapasitesidir. Bu senaryoda, ilk vuruş avantajı söz konusu değildir. Nükleer silahlar dışında, bu farazi dünyada hiçbirşey gerçekte olduğundan farklı değildir.

Bu senaryo için benim ilk iddiam, savaşa yol açan olaylarda çok da fazla değişiklik olmayacağıdır. Bunun nedeni, savaşa yol açan iki nedenin de nükleer silahların duruma eklenmesiyle değişmeyecek olmasıdır. Bunlardan ilki, Hitler’in büyük hırslarıdır.

Adolf Hitler’in yükselişinden önce, Almanya’da, Birinci Dünya Savaşı’nın çıkmasında kendilerinin sorumluluğu olmadığı ve Versay Antlaşması ile kendilerine yanlış yapıldığı fikirleri çoktan oluşmuştu. ‘Bunalım, Almanya’nın Versay Antlaşması’ndan genel anlamda duyduğu rahatsızlıkla ateşlenmişti.

Birçok Alman, Almanya'nın yıkımını Müttefikler'in kendilerine olan yaklaşımına bağlıyordu.¹ İki iddia da gerçeği yansıtmasa da Alman hükümeti bu mitleri öyle iyi destekledi ki Fransa ve İngiltere bile bunlara inanmaya başladılar. Dolayısıyla, Hitler iktidara geldiğinde, Versay'ı ortadan kaldırmak için toplumun desteğini hemen sağlayabildi. Diğer bir deyişle, normal bir insan nükleer silahlara sahip ülkeleri karşısına alarak bir antlaşmayı bozmak için iki kere düşünebilirdi. Ancak Almanların mağduriyeti anlatısıyla birlikte, Hitler'in hırsı onu isteklendiriyordu çünkü Versay'ı ortadan kaldırmak hakimiyet planlarını gerçekleştirmek için ilk adımdı.

Ayrıca, Hitler'in Versay'ı bozmak için attığı ilk adımlar nükleer devletlere karşı atılsa bile fazla riskli görünmüyordu. Bunun nedeni, İngiliz ve Fransızlar'ın Versay'ın Almanlara karşı gerçekten adil olmadığı yönündeki görüşe inanmaya başlamasıydı. Hitler'in bakış açısına göre, İngiltere ve Fransa zaten antlaşmanın koşullarını uygulayamayacak kadar omurgasızlardı. Bu bağlamda, Hitler gerçekten de bardağın taşma noktasını bulmaya çalışıyor; bu sırada da birşeyler kazanmaya çalışıyordu. 'Hitler, onlar'da [ç.n. İngiltere ve Fransa kast ediliyor] endişe ve rahatlama dalgaları yaratıyordu. Önce sinirleniyor, savaş korkusunu yükseltiyor, sonra da istediğinden biraz alıp, tüm isteğinin bu olduğunu söylüyordu. Eski Müttefikler naif bir şekilde Hitler'in tüm istediğini aldığını ve barışın güvence altında olduğuna inanıyordu. Sonra Hitler yeniden kızıyor, biraz daha kazanıp, aynı döngüyü yeniden başlatıyordu'.² Nükleer silahların eklendiği bir denklemde, Alman halkı belki başlarda itiraz etseler de, Hitler'in Versay'ın koşullarını ortadan kaldırmaktaki başarısını görünce tüm desteğini Hitler'e verirdi. Dolayısıyla, nükleer silahların eklenmesi savaşın bu nedeni üzerinde bir değişiklik yaratmazdı.

Elbette ki Hitler'in hırsı savaş öncesi olayları yaratan tek etken değildi. İkinci Dünya Savaşı'na yol açan olayların oluşmasında diğer bir etken de İngiltere ve Fransa'nın yatıştırma politikasıydı. Birinci Dünya Savaşı'nda büyük kayıplar³ veren ve Versay'ın koşullarından memnun olan İngiltere ve Fransa, savaştan yorulmuşlardı ve mümkünse çatışmadan kaçınmak istiyorlardı. Bunun yanında, Versay'ın koşullarının Almanya'ya karşı çok acımasız olduğuna inanmaya başlamışlardı. '1919'da birkaç yıl sonra uygulamayacakları bir antlaşma yapmışlardı. Tatmin olmayan güçler antlaşmayla tanınmış devletleri, sınırları, Paris Barış'ının koşulları paramparça edilirken, bu devletler yapılanları sessizce izlemeyi tercih ettiler'.⁴ Bu sebeple ki Hitler, Versay'ın bölümlerinde değişiklikler talep ettikçe, sağlam durup antlaşmayı uygulamak yerine, Hitler'i tatmin ederek sorunları çözmeyi denediler. Ona güvenerek, Hitler'in hırsının sınırları olmadığını göremediler. Sadece Hitler'in Versay'ı ortadan kaldırarak kazandıklarıyla yürüyüp gitmesine izin vermekle kalmadılar, daha ileri gidip bağımsız Çekoslovakya'yı yok ettiğinde de sessizdiler. Elbette ki Hitler'i tehdit etmişlerdi, ancak hiçbir zaman tehditlerinin gereğini yerine getirmediler. Bu da Hitler'in onları ciddiye alma olasılığını tamamen ortadan kaldırdı.

Nükleer silahların var olduğu bir ortamda, İngiltere ve Fransa barışı korumak için daha fazla hevesli olurlardı. Başlangıçta, Hitler'in küçük saldırganlıkları nükleer tehdidi gerektirmezdi. Fransa ve İngiltere'nin gerçekten kabul edemeyeceği hareketlerde bulunmaya başladığı zamana kadar da, İngiltere ve Fransa çoktan inanırlıklarını kaybetmiş olurlardı. Bu nedenle, Hitler'i nükleer silah kullanma tehdidiyle durdurmaya çalışsalar bile, Hitler, belki de dopru bir şekilde, bu devletlerin nükleer silah kullanmaya cesaretleri olmadığını düşünürdü.

¹ Palmer, R. R., and Joel Colton. History of the Modern World. 7th ed. NY: Knopf, 1991, s. 825

² Palmer, 837.

³ Palmer, 835. 1.4 milyon civarında Fransız ölmüştür.

⁴ Palmer, 834.

Sonuç olarak, savaşın her iki nedeni de nükleer silahların varlığından fazlaca etkilenmezdi. Hitler, her koşul altında 1936'da Ren bölgesini silahlandırır, 1938'de Avusturya'yı yutar, 1938'de Çek Sudetenland'ı alır, 1939'da hem bağımsız Çekoslovakya'yı hem de Memel'i alırdı. Bu olaylar sonucunda, gerçekte de olduğu gibi, İngiltere ve Fransa, Hitler'i yatıştırmanın mümkün olmadığına inanırlardı. 'İngiltere ve Fransa'da korkunç bir farkındalık yayıldı. Hitler'in en sağlam garantilerinin bile işe yaramaz olduğunu, onun planlarının sadece Almanya'yı değil tüm doğu Avrupa ve ötesini de içerdiğini, doyumsuzluğunu ve yatıştırılmasının imkansızlığını gördüler'.⁵ Bu noktaya gelindiğinde, savaş kaçınılmazdı. Almanya artık diplomatik yollarla durdurulamayacak saldırgan bir devlettir. İngiliz ve Fransız tehditleri blöfler haline dönmüş, Hitler İngiltere ve Fransa'ya amaçları hususunda durmadan yalan söylediği için, Almanya bütün inanılabilirliğini kaybetmişti. İki taraf da diğerine güvenmiyordu ve Hitler'in yayılmacılığı doymak bilmiyordu.

İngiltere ve Fransa sonunda Hitler'i durdurmanın yolunun onunla savaşmaktan geçtiğini anlamışlardı. Yeni bir saldırgan hareketin işareti geldiğinde, Almanya'ya savaş ilan etme kararını almışlardı. Böylece, İngiltere ve Fransa'nın tüm uyarılarına karşı Almanya Polonya'ya savaş ilanı ettiğinde, İngiltere ve Fransa da Almanya'ya savaş açtılar.

Nükleer silahların eklenmesi bu olayları da değiştirmezdi. Almanya, İngiltere ve Fransa'nın tehditleri ne olursa olsun, Polonya'ya saldırırdı çünkü artık onların tehditlerine inanmıyordu. İngiltere ve Fransa yine Almanya'nın durdurulması gerektiğine inanıp ona savaş ilan ederlerdi. İngiltere ve Fransa, nükleer silahlar söz konus olduğunda, savaşı başlatma hususunda daha dikkatli olsalar da, çok da fazla seçenekleri yoktu çünkü Almanya çoktan Avrupa'ya yayılmaya başlamıştı. Hitler'in çılgın fikirleri olsa da, tamamen irrasyonel değildi. Nükleer silaha sahip bir devlete karşı nükleer saldırı yapmanın kendi ülkesinin yok oluşu anlamına geleceğini anlardı. Dolayısıyla, diğer ülkeler saldırırken, hemen nükleer silahlara sarılmazdı çünkü zaten ordusu çok güçlü olduğu için buna ihtiyacı yoktu. İngiliz ve Fransızlar bunu anlardı ve Hitler ne kadar güvenilmez olursa olsun, nükleer silah kullanarak kendi ülkesini riske atmayacağını düşünürlerdi. Bu varsayım doğrulansa da doğrulanmasa da, İngiltere ve Fransa Almanya olan bir savaşın nükleer savaşa evrilmeyeceğine inanırlardı. Avrupa'yı savunana bir duruş sergilemek ihtiyacıydılar, ve bu ideal olandan ne kadar uzak olursa olsun, savaş ilanı ellerindeki tek seçenektir. Yani savaş her halükarda başlardı.

Başlangıçta nükleer silahlara sahip devletlerin çatıştığı bir savaş orijinal savaşa benzerdi. Hitler, kendilerinin nükleer saldırıya maruz kalacağından korkan devletlerin, Almanya'ya karşı nükleer silah kullanmayacağına inanırdı. Dolayısıyla, Almanya, aynı nükleer silah olmadan yaptıkları savaşta olduğu gibi, yine saldırgan devlet olurdu. Diğer bir deyişle, 1940'da Yıldırım Savaşı (Blitzkrieg) stratejilerine uygun olarak, yine Hollanda, Belçika, Lüksemburg, ve Fransa'ya saldırırdı. Bunlardan ilk üçü, nükleer güç olmadıkları için belki de gerçekte olduğundan daha çabuk teslim olurlardı. Kafa karıştırıcı olan Fransa'dır. Bunun nedeni, yenilgiye yakın olan devletin, umutsuzluk ve irrasyonel düşünce tarzı nedeniyle, nükleer silah kullanabileceğidir. Saldırmasa bile, düşmanı caydırmak için nükleer silah kullanabileceği tehdidini yapabilir. Ancak Fransa böyle bir devlettir (ç.n. aslında, 'Fransa böyle bir devlet değildi' denmesi gerekiyor). Ne kadar kötü yeniliyor olurlarsa olsunlar, Fransızlar bir nükleer saldırı başlatmaya gönüllü olmazlardı. Almanlar gibi daha üstün bir güç tarafından yenildiklerini anlarlar ve bu durumu nükleer silah kullanarak değiştirmeye çalışmanın çabaya değmeyeceğine inanırlardı. Almanya'yı tehdit etmeye çalışsalar bile, yaptıkları blöften öteye geçmezdi. Hitler de bu

---

⁵ Palmer, 842.

blöfö görürdü. Dolayısıyla, nükleer silahların varlığı bu olayların akışını da değıştirmezd ve Fransa yine savaşın başında düşerdi.

Nükleer silahların varlığı, İngiltere'nin savaştaki davranışlarını değıştirmezd. Bu sonuca ulaşmak diğerlerinden daha kolaydır çünkü İngiltere'nin ordusu Avrupa'dan geri çekilse bile, İngiltere'nin işgale uğrama tehlikesi düşüktü. Bu nedenle asla Fransa'nın içinde olduğu umutsuz durumda değildi. Dolayısıyla İngiltere Savaşı gibi İkinci Dünya Savaşı olayları yine gerçekteşirdi. Benzer bir düşünce ABD için de geliştirilebilir çünkü onların da bu farazi durumda İngiltere gibi davranacağı tahmin edilebilir.

Biraz daha zor olsa da, aynı durum Rusya için de geçerlidir. Başlangıçta, Almanya, Rusya içlerinde ilerlemeye başladığında, Ruslar'ın bir varolma mücadelesi verdiği görülüyor. Joseph Stalin'in dünyanın en rasyonel lideri olmadığını söylemeye gerek bile yok. Ancak olayların daha detaylı incelenmesi daha farklı gerçekte ortaya çıkarıyor. Eğer Almanya Rusya'nın batısında ilerliyorsa, bunun nedeni Ruslar'ın zayıflığı değil, Kızıl Ordu'nun henüz seferberliğe geçmemiş olmasıydı. Rusya çok büyük bir ülke olduğundan, zaman kazanmak için bir miktar toprak kaybetmek göze alınmıştı. Başlangıçta durum çok kötü görünse de, Ruslar savaşa çok da fazla asılmıyorlardı ve nükleer silahların kullanılacağı son çare noktasına değillerdi. Buna ek olarak, milyonlarca insanı katletmiş olsa da, Stalin hala ülkesinin bir bütün olarak varlığının korunmasına önem veriyordu. Dolayısıyla, vatandaşlarının hayatına fazla değeri vermese bile, kendi ülkesinin varlığını korumak için nükleer silah kullanma seçeneğini kullanmazdı.

Sonuç olarak, savaşın erken dönemlerindeki olaylar, gerçekte olana çok benzer biçimde yine gerçekteşirdi. Bunun nedeni liderlerin en azından topyekün bir nükleer savaş başlatmayacak kadar rasyonel olmalarıydı. Bu rasyonellik savaşın sonuna kadar bütün ülkelerde var olur ve gerçekte irrasyonel bir lidere sahip olan ülke umutsuz bir durumda bırakılırdı.

İkinci Dünya Savaşı'ndaki bütün ülkeler içinde, umutsuz bir durumda en kolay kontrolünü kaybedecek ülke Almanya'ydı. Bunun nedeni Hitler'in gerçekte çılgın olmasıydı. Ne yazık ki bu umutsuz durum savaşın sonuna doğru gerçekteşti ve Almanya'nın kaybedeceği görüldü. Hitler'in kendi insanların hayatına değeri vermediğini, savaşın sonuna doğru kendi birliklerini intihar görevlerine göndermesi dolayısıyla biliyoruz. Genellikle liderlerin en azından kendi hayatlarını tehlikeye atmayacak kadar rasyonel davranacağını düşünülür. Ancak Hitler intihara meyilliydi. Sadece kendi insanların hayatını umursamamakla kalmıyor, kendi hayatına da değeri vermiyordu. Bu iki gerçekte bir arada korkunç bir durumu işaret ediyor: İDS sırasında nükleer silahlar olsaydı, Hitler bunları ilk kullanan olabilirdi.

Eğer Hitler son aşamada nükleer silah kullanmaya karar verseydi, iki muhtemel senaryo gerçekteşebilirdi. İlki herkesin korktuğu 'kıyamet günü senaryosu'. Bu senaryoda, Almanya, aralarında Fransa, İngiltere ve Rusya'nın bulunduğu Avrupa'nın başlıca güçlerine nükleer saldırı yapar. Bu güçler de Almanya'yı tamamen yok edecek bir karşılık verirlerdi. Bu senaryoda, nükleer silahların uzak mesafelere transferinin mümkün olmadığı ve bu nedenle ABD'nin güvende olduğunu varsayıyorum. Rasyonel bir insan için ne kadar kötü görünürse görünsün, büyük bir gürültü koparak gitmek isteyen Hitler için bu iyi bir yoldu.

Ancak Hitler'in böyle büyük bir saldırı yapıp yapamayacağı sorusu hala mevcut. Bu, Almanlar'ın Hitler'in planlarını ne kadar daha uygulayacakları ile ilgili bir soru. Eğer yeterli sayıda insan, bir nükleer savaşta, Almanya'nın yok edileceğini tahmin ederse, Hitler ya bir suikaste kurban giderdi ya da görevden el çektirilirdi. Eğer bu gerçekteşseydi, Almanya bütün suçu Hitler'in üzerine atıp,

gerçekte olduğundan daha erken teslim olabilirdi. Nükleer silahların olduğu bir dünyada bu senaryo en iyi durumu yansıtmaktadır. Bu durumu destekleyecek bir gerçek, Hitler tarafından intihar görevlerine gönderilen birliklerin, görevleri uygulamayı reddetmeleridir. Eğer kendi hayatlarını feda etmeye bu kadar gönülsüzlerse, bu askerler ülkelerinin yok edilmesini de kabul edemezlerdi. Ancak ortalama bir insanın bu sonucu tahmin etmesi zordur. Hayatları tehlikeye gireceği için birliklerin görevleri yapmayı reddettikleri iddia edilebilir. Eğer nükleer bir saldırının sonucunu tam olarak göremezlerse, yok edici sonuçlarını bilmediklerinden nükleer bir saldırıyı desteklerlerdi. Örneğin, Almanya'nın nükleer gücünü abartıp diğerlerininkini küçümseyen bir propaganda altında, Almanlar nükleer bir saldırıyı destekleyebilirlerdi. Almanlar'ın emirleri yerine getirmekteki etkinliğini söylemeye gerek bile yok. Yahudi Soykırımı'na bakın! Bu nedenle, İkinci Dünya Savaşı'nın sonucu gerçekten de Alman toplumuna kalmıştı.

Nükleer silahların olduğu bir dünyada bile, İkinci Dünya Savaşı kaçınılmazdı. Bunun nedeni Almanya'nın büyük hırsları olan saldırgan bir devlet olmasıdır: Fransa ve İngiltere'nin yatıştırma politikasıyla gerçekleşen hırslar. Almanya başladığında, nükleer tehdit bile onu durdurmazdı. Savaş başladığında, savaş sırasındaki olaylar, son aşamada Hitler'in yenilginin kaçınılmazlığını anlayıp nükleer silah kullanmaya karar vermesine kadar gerçekleşirdi. Savaşın böylesi bir sonucu Alman toplumunun Hitler'i durdurup durduramayacağına bağlı olurdu: ya Almanya'nın erken teslimiyeti ya da Avrupa'nın toptan yok edilmesi.

İkinci Dünya Savaşı'nın nükleer silahların varlığında yeniden düşünülmesi, bizleri irrasyonel liderlerin ellerine geçtikleri durumlarda nükleer silahların ne kadar tehlikeli olabileceğini hatırlatmaktadır. Ayrıca, rasyonel devletlerin fazlaca hırslanıp caydırılma noktasını geçmemesinin önemini de işaret etmektedir. Eğer bu iki şeyi koruyabilirsek, Avrupa'nın yok edilmesi gibi, kıyamet günü senaryolarının gerçekleşmesini engelleyebiliriz.